

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н. ГУМИЛЕВА
GUMILYOV EURASIAN
NATIONAL UNIVERSITY

Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2015»
атты X Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
X Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2015»

PROCEEDINGS
of the X International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2015»

УДК 001:37.0
ББК72+74.04
Ғ 96

Ғ96

«Ғылым және білім – 2015» атты студенттер мен жас ғалымдардың X Халық. ғыл. конф. = X Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2015» = The X International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2015». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie-2015/>, 2015. – 7419 стр. қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-9965-31-695-1

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001:37.0
ББК 72+74.04

ISBN 978-9965-31-695-1

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2015

5. Левшин Описание киргиз-казачьих, или киргиз-кайсацких, орд и степей. Алматы:Санат,1996.- с.238-239 2. Казахско-русские отношения в XVI-XVIII вв. /Сборник документов и материалов/ Алма-Ата 1961, с.253 - 353

6. Асфендияров С. История Казахстана.-Алматы: Санат, 1998. 171с. 2. Материалы по истории Казахской ССР. Под ред. М.П.Вяткина, Т.2.Ч.2. (1741-1751г.г.). - Алма-Ата, 1948.- с.21.

УДК 341.218.4

ЕГЕМЕНДІК ҰҒЫМЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

Хайрмуханмедов Нурбек Исабайұлы

nurbek.isabay@yandex.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ

Мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, конституциялық құқық кафедрасының
аға оқытушысы, PhD

Тарихтың тереңдіктерінен ортаға шыққан әлеуметтік құрылым болып табылатын ұлттардың уақыт ішінде мемлекеттерге айналуы қоғамды секулярлық, рационалдық негізде саяси ұйымдастыру мен қайта құрылымдау арқылы жүзеге асты. Осы орайда қазіргі заманғы мемлекет пен мемлекеттілік ұғымының теориялық мәнін ұғыну үшін егемендік ұғымының мәнін ашу өте маңызды.

Егемендік – мемлекеттің айрықша сипатын білдіретін ұғым, алайда, сонымен қатар, моденизм дәуірінің бастау алуымен бірге биліктік қатынастардың ішіне кірген жаңа тренд ретінде маңызды бір фактор. Осы тұрғыдан егемендік тарихтың белгілі бір кезеңінде, белгілі бір аймақта ортаға шыққан саяси, қоғамдық және экономикалық жағдайлардың бір нәтижесі екендігі байқалады [1, 64]. Әлеуметтік, саяси құбылыс ретінде егемендіктің даму үдерісі қазіргі заманғы мемлекеттіліктің қалыптасуымен бірге басталады [2, 62]. Қазіргі заманғы мемлекеттілік үлгісінің белгілі бір саяси құрылымдық сипатқа енуі, билік еткен қоғамның қуаттарын жұмылдыруда артықшылыққа ие болуы және бәсекелестері болып табылатын қала құрылымдары (city leagues) және қала мемлекеттерін (city-states) ықпалсыз қалдыруы, саяси қоғамның жалғыз құзыретті ұйымдасуы түрінде көрініс табуын қамтамасыз етті [3, 185].

«Қазіргі заманғы» деп аталатын саяси құрылымның архаикалық саяси құрылымдардан айырмашылығын түсіну үшін әуелі «мемлекеттен бұрынғы» экономикалық, саяси және қоғамдық қатынастардың түйіні тарқатылуы қажет. Модерн құрылым және қатынастар өздерінің алдынан шыққан үдерісте болған жайттардың негізінде, арасында қалыптасқан. Бұл үдеріс кейде ескі институттардың жойылуы кейпінде ортаға шықса, кей жағдайларда ескі кезеңдегі институттардың дамытылуы, кемелдендірілуі кейпінде көрініс тауып жатты. Мәселен, егеменді күштің неліктен жалғыз болуы қажеттігі проблематикасын орта ғасырлардағы христиан дүниетанымын білместен түсінуге тырысу қате [2, 67].

Орта ғасырлар экономикалық және саяси институттарымен болсын, ой-пікірлерімен болсын егемендік түсінігінен мүлдем жырақ. Феодализмнің бөлшектелген құрылымы осының жанында діннің әрі дүниелік, әрі ақиреттік өмірді басқаруға деген ұмтылысы осыған қатысты саяси биліктің әлсіздігі, орталықтанған және белгілі бір географиялық кеңістікте түгелдей үстемдік құрған құрылымдық бір институт ретінде қазіргі заманғы түсініктегі мемлекеттіліктің әлі де болса ортаға шықпағандығын көрсетеді. Шіркеудің дәл осы үдерісте алдыға шығарған ерекшелігі жеке бір құқыққа бағынып, заң шығару және соттың айрықша статусына ие болуымен ерекшеленеді [3, 291]. Уақыт өте келе шіркеудің зайырлы биліктің қорғауында иелік ететін территорияны арттыруы ең үлкен экономикалық күш жағдайына келуін қамтамасыз етті. Шіркеудің осы кезеңдегі табиғи одақтасы саяси биліктің басында

тұрған корольдіктер болып табылады. Шындығында орта ғасырларда саяси кеңістіктің шіркеуге қарсы шектеулі бір автономдылығы бар-тын. Өйткені, басқарудың ақиреттік қырын сипаттайтын *sacerdotium*, дүниелік функция *imperium* түсінігінен әлдеқайда күшті билік құзыретіне ие болатын. Сондықтан, биліктің әрбір екі қырының «Тәңірінің өкілі» сипатымен шіркеуде шоғырландырылуы айтарлықтай қиын болмады [4, 75].

Қазіргі заманғы билік түсінігінің идеялық негізі Еуропадағы реннесанс және реформа қозғалыстары негізінде қалыптасты. Саяси жаңарулар нәтижесінде шіркеу билігі мен зайырлы билік арасындағы күш тайталасы зайырлы биліктің, яғни орталықтанған біртұтас билік пен мемлекеттілік парадигмасының туындауына жол ашты. Реформа және оған қарсы бағыттағы кері реформа тек қана шіркеу мен зайырлы билік мәселесінде туындаған зайырлы төңкерістер емес, сонымен қатар, қазіргі заманғы мемлекеттіліктің қалыптасуының негізгі элементтері болатын.

Зайырлы биліктің құрылымдық іргетасының қалануы тұрғысынан болса ең үлкен үлес өзінің ой-пікірімен саясат философиясының сол күнге дейінгі бағытын түбірімен өзгерткен Макиавеллиге тиесілі. Макиавелли саяси биліктің мақсатын саясаттан жоғары тұратын діни, моральдық немесе мәдени элементтермен түсіндіруден бас тартты. Ол биліктің бар болу себебі Тәңіріден, моральдық, діни заңдылықтардан емес, биліктің тікелей өзінен бастау алатындығын алға тартты [5, 38]. Саяси билік қандай да бір мақсатты жүзеге асыру үшін қолданылатын құрал емес, қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етудің мақсаты. Биліктің өзінің тікелей мақсат ретінде сипатталуы оны идеялық тұрғыдан заңдастыру үшін дәйектемелер ойлап табу мәжбүрлілігін жояды. Осылайша билік (егемендік) діни және метафизикалық негіздерінен айықталып, зайырлы негізге қауышты. Осымен қатар, Макиавелли қоғам мен мемлекет өмірін түгелімен өзінің билік ету күшімен өктемдік ететін жоғары ұйымдасқан және өзге мемлекеттермен қарым-қатынаста бір елдің атынан абсолютті түрде өкілдік ету құзыретіне ие саяси институт болып табылатын мемлекет туралы айтады. Осылайша, әлі атауы берілмеген егемендік ұғымына барынша жақындай түскен.

Оның ойынша саясат өмірдің жалпы ағыны туындатқан динамикалармен алға жылжиды, саясаттың нақты тәжірибелерінің туындатқан жағдайларды моральдық немесе діни қағидалардың артына жасырудың қажеті жоқ [6, 172]. Алайда, ойшылдың негізгі жетістігі дінге негізделген осы тұжырымды сол дәуірдің нақты шарттары аясында қайта талқыға салып түсіндіріп, «жалғыз, дара» билікке зайырлы бір мазмұн беруі, осылайша, Еуропада саяси эволюцияның бағытын дөп басып тануы болып табылады [7, 5]. Кейінгі жылдарда бұлтартпас бір шындық жағдайына келетін ұлттық бірліктің мағынасын да алғаш рет Макиавелли ұғынып, түсінген болатын. Осы тұрғыдан Кассиердің айтқанындай Макиавелли схоластикадан бас тарта отырып, билікті зайырлы тұрғыдан негіздеп түсіндірген ең алғашқы ойшыл болып табылады [8, 140].

Осылайша Макиавеллиден кейін егемендік теориясы мемлекеттік билік құзыретінің біртұтас егеменді күште шоғырлануы және осының легитимді жалғыз күш болатындығы тұжырымдалды. Қоғамдық және саяси қатынастардың белгіленуі дүниелік биліктің ең маңызды функциясы және биліктің бөлінбейтін біртұтас сипатының көрінісі [9, 80]. Осылайша, корольдің абсолюттік билігіне қатер төндірген барша басқа күш орталықтары сынды шіркеу де дүниелік биліктің нысанасына кірген еді [10, 107].

Қазіргі заманғы қоғам мен мемлекеттіліктің қалыптасуында қоғамның қажеттілік және талаптарына сай ұсақ жамағаттарға арқа сүйеген бөлшектенген саяси жүйенің жойылып, рационалдылыққа негізделген құрылымның қалыптасуы үлкен ықпал етті [11, 83].

Классикалық егемендік түсінігінің туындау кезеңі Француз Революциясымен өз мәресіне жетті. Егемендік – 1791 жылғы Франция Конституциясымен конституциялық ұғым деңгейіне жетті. Сонымен қатар, осы кезеңде егемендіктің жалғыз бір кісіге немесе бір топқа ғана емес, ұлттың түгеліне тиесілі болғандығының мойындалуы яғни, ұлттық егемендіктің тууы тұрғысынан да өте маңызды.

Француз Революциясы салық салу және күш қолданудың бір орталыққа, бір егеменге шоғырлануы сынды егемендіктің нақты көріністерін жүзеге асырған, орталықтанған

және бюрократиялық сипатымен қоғамдық, экономикалық және саяси бақылауды түгелдей қолына алған мемлекеттің жалғыз дара егемен ретінде көрініс табуы болып табылады [12, 217].

Атауы «мемлекет» деп аталған саяси ұйым қоғамдағы ең жоғарғы күш (егемен) ретінде көрініс тауып жатса мұны билігін құқықтық және саяси тұрғыдан легитимдендірген егемендікке борыштар. Әсіресе, XVI және XVII ғасырлардың Еуропасында феодализмнің бара бара «архаикалық» сипатқа енуімен бірге *билік қатынастарын рационалды және құқықтық негізге қойған* теориялық қағидалардың ортаға қойылуымен қазіргі заманғы мемлекеттің ең негізгі саяси құрылым ретінде көрініс табуын қамтамасыз етті. Осы тұрғыдан қарастырғанда егемендік – мемлекет пен құқық арасындағы қатынастың нақ өзі [13, 5]. Дұрысын айтқанда мемлекет билігі егемендік арқылы құқықтық бір негізге отырады. Егемендік ұғымының бұл тұстағы функциясы мемлекеттің заңдары мен әрекеттерінің тек қана дүниелік бір салада құрылғандығын негіздеу болып табылады [14, 26].

Егемендік құбылыс ретінде де, ұғым ретінде де саяси қоғамның ішінде өмір сүреді, оның өмір сүретіндігін айта білу үшін саяси қоғамның күнделікті ұйымдасу кейпі болып табылатын мемлекетті қажет етеді. Осы тұста бір ескертпе жасай отырып, егемендіктің нақты бір институт болып табылатын мемлекетпен біте қайнасқанына, билікті іс жүзінде қолданатын саяси биліктен болса басқаша бір сипатқа ие екендігіне назар аудару қажет. Егемендік саяси биліктен де жоғары тұратын және оны түгелдей қамтитын құбылыс болып табылады. Егемендік теориялық тұрғыдан өзгермейтін және тұрақты сипатқа ие болса, саяси биліктегілер белгілі бір уақытта басқару құзыреттілігін қолданады. Мұның жанында тәуелсіз бір күшке (егеменге) сілтеме жасайтын егемендікке қарсы саяси биліктегілер кез келген шарттарда (мәселен отарлық басқаруларда болсын) ішінде болады [3, 63].

Егемендіктің барлығы мемлекетпен бірге болады және мемлекеттің де бар екендігін көрсетеді. Керісінше қарағанда осы жағдайдың қисындық нәтижесі ретінде мынадай бір ұқсас пайым жасауға болады: мемлекеттің құқықтық бір мәртебеге ие бола алуы тұрғысынан қажеттілік болған ұғым егемендік болып табылады. Егемен мемлекеттердің түгелінде ортақ үш нақты ерекшелік алға шығады: белгілі бір шекарамен бекітілген территория (*ел*), осы территорияда тұрғылықты өмір сүретін адамдар (*халық, азаматтар*) және басқару билігін жүргізу үшін құрылымданған билік ету механизмі (*үкімет, саяси билік*) болып табылады. Аталғандар егемен мемлекеттің бар екендігін көруімізді қамтамасыз ететін нақты және қажетті шарттар болып табылады [2, 140].

Қорыта айтқанда, егеменді күштің легитимділігі заңдардың қайнар бастауларының жер бетіне түсірілуінен туындайды. Ұлттық мемлекеттің пайда болуымен жекелендірілген саяси билік үлгісі өз орнын құрылымдық билікке тастайды. Құрылымданған саяси билік өзімен біте қайнасқан күш қолдану, мәжбүрлеу құзыреттілігін заңдар арқылы жүзеге асырылуына кепілдік берілгенде күш қолдану индивидуалдылықтан, жекеліктен шығып, легитимденеді. Біз мұны күштің рационалдануы деп атаймыз. Басқарушы-басқарылушы қатынастарының заңдардың айқындаушы болатын бір кеңістікте жүргізілуі мемлекет пен қоғам арасында жаңа бір байланыстың орнауына себеп болады. Жеке адамдар мен саяси билік арасындағы қатынастар ендігі жерде метафизикалық емес, дүниелік шарттардың нәтижесі болып табылатын заңдар шеңберінде жүзеге асырылып, осылайша Макс Вебердің *заңды-рационалды легитимділік* ретінде сипаттаған түсінікпен жүздеседі. Қазіргі заманғы мемлекеттілік жалпы қоғамның бойсұнушылығына ие болуы тек қана күш қолданудың және мәжбүрлеудің ықпалынан бұрын *«дұрыс және рационалды болғанына сенгендігі үшін билігіне мойынсұнуы»* болмақ [15, 102]. XVI ғасырда басталған және осыдан кейін екі ғасыр бойы мықтап күшейген тренд барлығынан бұрын саяси биліктің жалғыз бір орталықта, бір қолда шоғырлануы және орталықтануы бағытында дамыды. Бұл үдерісте кішігірім және әлсіз саяси құрылымдар өздерінен әлдеқайда үлкен және әлдеқайда күшті құрылымдар тарапынан жұтылып кетіп отырды. Осылайша, белгілі бір географиялық кеңістікте үкімдік ету күші жалғыз орталықта шоғырланған болады [16, 191]. Осы тұрғыдан қарастырғанда мемлекет пен егемендік арасындағы өзара байланысты бір қатынас бар

екендігін айтуға әбден болады. Егемендік – «қоғамдағы ең соңғы және абсолютті шешім қабылдайтын күш» ретінде сипатталғанда мемлекеттің мәжбүрлі бір бар болу шарты ретінде ортаға шығады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Hamit Emrah Beriş, Küreselleşme Çağında Egemenlik, Ulusal Egemenliği Yeni Sınırları, Lotus Yayınları, Ankara, 2006, s. 64. (Хамит Эмрах Бериш, Жәһандану дәуірінде егемендік, ұлттық егемендіктің жаңа шекаралары, «Лотус» баспасы, Анкара, 2006.
2. Yusuf Şevki Hakyemez, Mutlak Monarşilerden Günümüze Egemenlik Kavramı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004, s. 62. (Юсуф Шевки Хакиемез, Абсолютті монархиялардан бүгінгі егемендік ұғымы, «Сечкин» баспасы, Анкара, 2004.
3. Hendrik Spruyt, The Sovereign State and Its Competitors: An Analysis of Sistem Change, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1994.
4. Marc Bloch, Feodal Toplum, çev. M. A. Kılıçbay, 2. Baskı, Gece Yayınları, Ankara, 1995, s. 291. (Марк Блох, Феодалдық қоғам, ауд. М.А.Кылычбай, 2 басылым, «Гедже» баспасы, Анкара, 1995.
5. Ben-Amittay, Jacob, Siyasal Düşünceler Tarihi: Çağlar Boyunca Siyasal Düşüncenin Değişimi, çev. M. A. Kılıçbay, L. Köker, Savaş Yayınları, Ankara, 1983, s. 91-92. (Бен Амиттай, Джакоб, Саяси пікірлер тарихы: ғасырлар бойғы саяси пікірлердің өзгерістері, ауд., М.А. Кылычбай, Л. Көкер, «Саваш» баспасы, Анкара, 1983.
6. Toulmin Stephen, Kozmopolis: Modernitenin Gizli Gündemi, çev. N. Arslan, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2002, s. 38. (Тульмин Стефен, Космополис: Модернизмнің жасырын күн тәртібі, ауд. Х. Арслан, «Парадигма» баспасы, Стамбул, 2002.
7. Antonio Gramsci, Selections From The Prison Notebooks of Antonio Gramsci, ed. Ve çev. Q. Hoare, G. N. Smith, 4. Basım, London, Lawrence and Wishart, 1978.
8. George Sabine, Siyasal Düşünceler Tarihi 2, Yeni Çağ, çev. A. Öktem, Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınları, Ankara, 1969, s. 5. (Джордж Сабине, Саяси ойлар тарихы 2, Жаңа дәуір, ауд. А. Өктем, Түрік саяси білімдер ұйымы баспасы, Анкара, 1969.
9. Ernest Cassier, Devlet Efsanesi, çev. N. Arat, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul, s. 140. (Ернест Кассиер, Мемлекет аңызы, ауд. Н.Арат, «Ремзи Китабеви» баспасы, Стамбул.
10. C. Northcote Parkinson, Siyasal Düşüncenin Evrimi, çev. Harmancı, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1976, s. 80. (С. Норскот Паркинсон, Саяси ойдың эволюциясы, ауд. Харманджы, «Ремзи китабеви» баспасы, Стамбул, 1976.
11. Anthony Giddens ve Christopher Pierson, Modernliği Anlamlandırmak, çev. S. Uyurkulak, M. Sağlam, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001, s. 83. (Антони Гидденс, Кристофер Пиерсон, Модернизмді мағыналандыру, ауд. С. Уйуркулак, М. Сағлам, «Альфа» баспасы, Стамбул, 2001.
12. Norbert Elias, Uygarlık Süreci, Cilt. 2: Toplumun Değişimleri/Bir Uygarlaşma Teorisi İçin Taslak, çev. E. Özbek, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002, s. 217. (Норберт Элиас, Өркениет үдерісі, 2 том, Қоғамның өзгерістері / Өркениеттену теориясы үшін жоспар, ауд. Е. Өзбек, «Илетишим» баспасы, Стамбул, 2002.
13. Selahattin Akkuş, Modern Egemenliğin Doğuşu: Pratik ve Kavramsal Belirlenme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul, 1995, s. 5. (Селахаттин Аккуш, Модерн егемендіктің тууы, практикалық және ұғымдық айқындама, Стамбул университеті әлеуметтік ғылымдар Институтында қорғалған докторлық диссертация, Стамбул.
14. Gianfranco Poggi, Çağdaş Devletin Gelişimi: Sosyolojik Bir Yaklaşım, çev. Ş. Kut, B. Toprak, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, s. 102. (Гианфранко Погги, Қазіргі заманғы мемлекеттің дамуы: социологиялық көзқарас, ауд. Ш. Курт, Б. Топрак, Хурриет Вакфы баспасы, Стамбул, 1991.

15. Christopher Pierson, Modern Devlet, çev. D. Hattatoğlu, Çiviyazıları Yayınları, İstanbul, 2000, s. 78. (Кристофер Пиерсон, Қазіргі заманғы мемлекет, ауд. Д. Хаттатоғлу, «Чивиязылары» баспасы, Стамбул, 2000.

16. Benedict Anderson, Hayali Cemaatler: Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması, çev. İ. Savaşır, Metis Yayınları, İstanbul, 1995, s. 191-198. (Бенедикт Андерсон, Микро қауымдастықтар: ұлтшылдықтың қайнар бастаулары және таралуы, ауд. И. Савашыр, «Метис» баспасы, Стамбул, 1995.

11.4 История правовых и политических учений. История государства и права

УДК 32-027.21 (091); 340.1(091)

ПОЛИТИЧЕСКИЕ И ПРАВОВЫЕ ВЗГЛЯДЫ ЖАКЫПА АКПАЕВА

Аманбаева Толкын

tos9@inbox.ru

студентка 4-го курса юридического факультета Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева

С конца XIX века начала формироваться казахская интеллигенция, которая стала понимать необходимость политического возрождения казахского народа. Из среды казахской интеллигенции выдвинулись личности, которые встали на путь политической деятельности. К ним относятся А. Букейханов, А. Байтурсынов, М. Дулатов, Ж. Акпаев, А. Ермеков и другие.

Они, с одной стороны, обнажали опасность для казахского народа самоуправленческих начал в том виде, в каком они были навязаны, а с другой стороны, разоблачали антинародные действия и сущность колониальных властей. Казахские общественно-политические деятели не только критиковали, но и предлагали путь политического развития, активно их внедряли в сознание народа. Они были гуманистами, действовали в интересах всего казахского народа. Они считали, что только путем политического просвещения всего народа, создания политической организации, формирующей национальное сознание, можно было рассчитывать на достижение цели политическою возрождения.

Колониальные власти четко и ясно понимали, что появление на политической арене представителей казахского народа является признаком пробуждения народа. Они предпринимали все необходимые меры, чтобы не дать возможности развернуться деятельности своих противников, не стесняясь ничем, применяли к ним карательные методы. Но ничто не могло остановить патриотов, решивших посвятить свою жизнь, способности и деяния интересам народа. [1, с. 240]

Одним из видных деятелей является Жакып Акпаев – первый магистр права среди казахов. Становление его как активного политического деятеля, всей душой болеющего за свой народ, прослеживается на страницах его биографии.

Жакып Акпаев родился 7 ноября 1876 года в урочище Тонреккас, в ауле №3 Беркаринского района Каркаралинского уезда. Уже студентом он не скрывал своих критических взглядов на колонизаторскую политику царских властей.

В годы учебы Акпаев тесно общался с представителями казахской интеллигенции: Б. Кулмановым, Р. Марсековым, Ж. Сейдалиным, М. Тынышбаевым и другими, оказавшими значительное влияние на формирование его взглядов, отношении к процессам, происходящим в обществе. В годы первой русской революции Акпаев активно выступал с